

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ र सूचनाको
हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम
सार्वजनिक गरिएको विवरण

२०७८ चैत्र - २०७९ असार
सम्पादित प्रमुख क्रियाकलापहरूको विवरण
(स्वतः प्रकाशन)

उर्जा, जलस्रोत तथा खानेपानी मन्त्रालय
गण्डकी प्रदेश
पोखरा, नेपाल

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को
नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको विवरण
स्वतः प्रकाशन (Proactive Disclosures)

२०७८ चैत्र - २०७९ असार

१. मन्त्रालयको परिचय, स्वरूप र प्रकृति:

गण्डकी प्रदेशमा साबिक धवलागिरी अञ्चलका ४ जिल्ला (पर्वत, म्याग्दी, बागलुङ, मुस्ताङ) गण्डकी अञ्चलका ६ जिल्ला र लुम्बिनी अञ्चलको नवलपरासी जिल्लाको बर्दघाट सुस्ता पूर्वको भू-भाग समेटि कुल ११ जिल्ला रहेको छ। नेपालको मध्य भागमा अवस्थित, हिमाल देखि तराईसम्म फैलिएको यस प्रदेश २७°२६'०५" उत्तरी अक्षांश देखि २९°१९'५०" उत्तरी अक्षांशसम्म र ८२°५२'४५" पूर्वी देशान्तर देखि ८५°१२'०५" पूर्वी देशान्तरसम्म फैलिएको छ। प्रदेशले नेपालको कुल भू-भागको १४.६७ प्रतिशत अर्थात् २१९७४ बर्ग कि.मि. क्षेत्रफल ओगटेको छ। (स्रोत: प्रदेशको प्रथम पन्चवर्षीय योजना, आधार वर्ष २०७५/७६ को स्थिति)

गण्डकी प्रदेशको कुल भू-भागमध्ये २२.२ प्रतिशत अर्थात् ४८७८२३ हेक्टर भू-भाग खेती योग्य जसमध्ये ७६ % जमिनमा मात्र खेती गरिएको छ। खेती गरिएको कुल जमिनमध्ये ३६.१ % जमिनमा मात्र सिंचाइ सुविधा पुगेको छ। सिंचित कृषियोग्य जमिन मध्ये ४६.१ % जमिनमा मात्र बाह्रै महिना सिंचाइ सेवा उपलब्ध भएको अवस्था छ। समग्रमा प्रदेश सम्बृद्धिको लागि परम्परागत निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीलाई यान्त्रिकरण र व्यवसायीकरण मार्फत उत्पादकत्व वृद्धि गरि दिगो कृषि अर्थतन्त्र निर्माण गर्न उपलब्ध सतह र भूमिगत पानीको समान्जस्य रूपमा उपयोग गर्दै समानुकुल नविनतम प्रविधिको प्रयोग गरि सिंचाइ प्रणालीको विकास र विस्तार गर्नुपर्ने देखिन्छ। (स्रोत: प्रदेशको प्रथम पन्चवर्षीय योजना, आधार वर्ष २०७५/७६ को स्थिति)

आधारभूत खानेपानीको आपूर्ति र सरसफाईको दृष्टिकोणले गण्डकी प्रदेशको अवस्था सन्तोषजनक रहेको छ। यस प्रदेशका ९१.७ प्रतिशत जनतामा आधारभूतस्तरको खानेपानीको पहुँच पुगेको छ। प्रदेशका ८१.४ जनताले शौचालयको प्रयोग गर्छन्। आधारभूतस्तरको खानेपानी सुविधा शतप्रतिशत पुर्याउदै मध्यम देखि उच्च गुणस्तरको खानेपानी सुविधाको विस्तार गर्नुपर्ने देखिन्छ। (स्रोत: प्रदेशको प्रथम पन्चवर्षीय योजना, आधार वर्ष २०७५/७६ को स्थिति)

गण्डकी प्रदेशमा आधुनिक उर्जाको पहुँच ८२.५ प्रतिशत जनतामा पुगेको छ। यस प्रदेशका ६९.३ प्रतिशत घर परिवारले खाना पकाउन प्रयोग गर्ने इन्धन दाउरा, काठ, गुडूठा आदिबाट प्राप्त हुन्छ। करिव यस प्रदेशको विद्युत उत्पादन गर्ने सम्भावित क्षमता २०६५० मेगावाट रहेकोमा आर्थिकरूपले १२९३० मेगावाट जलविद्युत उत्पादन गर्न सकिने देखिन्छ। यस प्रदेशमा जलविद्युतको अतिरिक्त सौर्य र वायु उर्जा उत्पादनको पनि उत्तिकै सम्भावना रहेको छ। राष्ट्रिय उर्जा सुरक्षाको आधारशिला तयार गर्न र समग्रमा उर्जालाई सम्बृद्धिको सम्बाहक बनाउन निजि क्षेत्रसंगको सहकार्यमा जलाशययुक्त, ठूला र मझौला जलविद्युत आयोजना, सौर्य उर्जा र वायु उर्जाका आयोजनाहरूको विकास गरि विद्युत उत्पादन उल्लेख्य मात्रामा बढाउनु पर्ने आवश्यकता छ। (स्रोत: प्रदेशको प्रथम पन्चवर्षीय योजना, आधार वर्ष २०७५/७६ को स्थिति)

गण्डकी प्रदेशका हिमाल, महाभारत र चुरे उद्गमस्थल भै बग्ने मुख्य मुख्य नदी तथा खोला नालाहरूमा पानीको प्राकृतिक बहावमा प्रतिकूल असर नगर्ने गरि र नदी र खोलाको लागि आवश्यक चौडाई संकुचन नहुने गरि व्यवस्थित र स्थायी नदी नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यहरू तथा पहिरो नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यहरू गरि सार्वजनिक र व्यक्तिगत भौतिक संरचना, खेतियोग्य जमिन, सांस्कृतिक सम्पदा, सिंचाइ खानेपानी, जलविद्युत संरचना लगायतका संरचनाहरूको संरक्षण गर्नुपर्ने देखिन्छ। ठुला र मझौला नदीहरूमा व्यवस्थित र दिगो तटबन्ध निर्माण र नदी नियन्त्रण सम्बन्धी स्थायी संरचनाहरूको निर्माण गर्न गुरुयोजना सहित कार्यान्वयन गर्दा लगानीको प्रक्षेपण गर्न सकिने र उक्त तटबन्धका कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनबाट हजारौं हेक्टर जमिन उकास गरि व्यावसायिक कृषि लगायतका आर्थिक क्रियाकलापहरू संचालन गर्न सकिने अवस्था रहेको छ।

प्रदेश सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७८/०२/०५ को निर्णयानुसार गण्डकी प्रदेश सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ को अनुसूचीमा हेरफेर भै उर्जा, जलस्रोत तथा खानेपानी मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेशको स्थापना भएको हो।

क) सोच

- खाद्यान्न उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिको मूल आधार, दिगो सिंचाइ विकास।
- राम्रो स्वास्थ्य र स्वच्छताको लागि गुणस्तरीय खानेपानी तथा सरसफाई
- जलविद्युतको तिब्र विकास मार्फत दिगो आर्थिक विकास र सम्बृद्धि
- नवीकरणीय उर्जा, दिगो आर्थिक सामाजिक विकासको आधार

ख) लक्ष्य

- सिंचाइ प्रणाली तथा सिंचित क्षेत्रको विकास र कुशल व्यवस्थापन गरि कृषि उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने
- भरपर्दो, गुणस्तरीय र सर्वसुलभ खानेपानी तथा सरसफाई सेवा विस्तार गर्ने
- जलविद्युत उत्पादन, प्रयोग क्षमता र दक्षता वृद्धि गरी आर्थिक सामाजिक विकासमा टेवा पुर्याउने
- नवीकरणीय उर्जाको प्रवर्द्धन, विकास र कुशल व्यवस्थापन मार्फत प्रदेश अर्थतन्त्रमा टेवा पुर्याउने
- ग) उद्देश्य
  - सिंचित कृषि क्षेत्रको विस्तार र परम्परागत तथा जिर्ण सिंचाइ पूर्वाधारहरूको सुधार र पुनर्स्थापना गर्नु
  - टार क्षेत्रमा सिंचाइ सुविधाको विस्तार गर्नु
  - सिंचाइ प्रणाली तथा नदीको दिगो तथा प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्नु
  - आधारभूत खानेपानी सुविधा शतप्रतिशत र मध्यम देखि उच्च गुणस्तरको खानेपानी सुविधाको विस्तार गर्ने
  - आधारभूत सरसफाई सुविधा शतप्रतिशत र मध्यम देखि उच्च गुणस्तरको सरसफाई सुविधाको विस्तार गर्ने
  - प्राविधिक तथा आर्थिक हिसाबले आकर्षक जलविद्युत आयोजनाहरू पहिचान र विकास गरि उर्जा सुरक्षामा योगदान पुर्याउनु र दिगो अर्थतन्त्रको आधारशीला तयार गर्ने
  - विद्युत व्यवस्थापनलाई दिगो र भरपर्दो बनाउने

- जलवायु परिवर्तन तथा आयोजना निर्माणका कारण नदीमा परेको असर न्यूनीकरण गर्ने
- नवीकरणीय उर्जाको माध्यमबाट ग्रामिण विद्युतीकरण र उद्योग संचालन गरि रोजगार सिर्जना गर्ने
- नवीकरणीय उर्जाको व्यावसायिक प्रवर्द्धन, विकास र व्यवस्थापन गर्दै दिगो र समावेशी आर्थिक वृद्धिमा टेवा पुर्याउने
- खाना पकाउन नवीकरणीय उर्जाको प्रयोग वृद्धि गर्ने
- खेर गैरहेका फोहरजन्य बस्तुबाट उर्जा उत्पादन गरि फोहोरमैला व्यवस्थापन र आर्थिक वृद्धिमा टेवा पुर्याउने

घ) रणनीति

- उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिको सम्भावना बोकेका ठुला कमाण्ड क्षेत्र तथा खाद्य असुरक्षित क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखेर सिंचाइ प्रणालीको विकास गर्ने।
- पहाडका टारहरुमा सिंचाइ सुविधाको विस्तार गर्न विशेष प्राथमिकता दिने।
- सिंचाइ प्रणालीको व्यवस्थापनको लागि संस्थागत संरचना सुदृढीकरण गर्ने।
- सिंचित क्षेत्रको संरक्षण तथा पानीको कुशल प्रयोग दक्षता वृद्धि गर्ने।
- सिंचाइ आयोजनाहरुको मुहान संरक्षण गर्ने।
- आधारभूत खानेपानी सुविधा नपुगेका क्षेत्रलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी खानेपानी आयोजनाहरु निर्माण तथा खानेपानी सुविधा विस्तार गर्ने
- शहर र शहरोन्मुख तथा बजार क्षेत्रमा खानेपानी सेवाको स्तरवृद्धि गर्ने
- खानेपानी आयोजना निर्माण, मर्मत सम्भार तथा व्यवस्थापनमा बैकल्पिक वित्तीय स्रोत तथा जनशक्ति परिचालन गर्ने।
- ग्रामिण तथा शहरी खानेपानी आयोजनाहरुको जलाधार क्षेत्र तथा मुहान संरक्षण गर्ने
- प्रदेश भित्रका शत प्रतिशत घरहरुमा आधारभूत शौचालय तथा सरसफाई सुविधाको व्यवस्था गर्ने
- शहरी, शहर उन्मुख तथा बजार क्षेत्रमा सरसफाई सेवाको स्तरवृद्धि गर्ने
- सरसफाई सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने
- जलबिद्युत विकासको लागि प्रदेशको प्रशासनिक तथा संस्थागत संरचना स्थापना गर्ने
- जलबिद्युत विकासमा उल्लेखनीय लगानी वृद्धिको वातावरण सिर्जना गर्ने
- प्राविधिक तथा आर्थिक रुपमा आकर्षक जलबिद्युत आयोजना निर्माण गरि प्रदेश अर्थतन्त्रलाई मजबुत तथा दिगो बनाउने
- उर्जाको प्रयोग तथा दिगो व्यवस्थापनमा दक्षता वृद्धि गर्ने
- जलवायु परिवर्तन तथा आयोजना निर्माणका कारण नदीमा परेको असर न्यूनीकरण गर्न अध्ययन अनुसन्धान मार्फत उपायहरुको खोजि गरि कार्यान्वयन गर्ने
- राष्ट्रिय प्रसारण लाइन नपुगेका र सम्भाव्य नभएका क्षेत्रमा नवीकरणीय उर्जाको माध्यमबाट विद्युतीकरण गर्ने
- नवीकरणीय उर्जाको स्रोतलाई उत्पादन वृद्धि र रोजगारसंग जोड्ने

- नवीकरणीय उर्जालाई व्यवसायिक उर्जाको रूपमा विकास गर्ने
- खाना पकाउन प्रयोग हुने परम्परागत उर्जाको सट्टामा सुधारिएको चुलो तथा विद्युतीय चुलोको प्रयोग वृद्धि गर्ने
- फोहरमैलालाई प्राङ्गारिक मल र पेट्रोलियम पदार्थ उत्पादनसंग जोड्ने

गण्डकी प्रदेशका ११ वटा जिल्ला कार्य क्षेत्र रहेको मन्त्रालय अन्तर्गत निम्नानुसारका १६ वटा कार्यालयहरू रहेका छन्:

१. खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय, स्याङ्जा
२. खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय, बागलुङ
३. खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय, तनहुँ
४. खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय, गोरखा
५. जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय, तनहुँ
६. खानेपानी, जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय, म्याग्दी
७. जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय, पर्वत
८. जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय, कास्की
९. जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय, गोरखा
१०. जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय, बागलुङ
११. जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय, लमजुङ
१२. जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय, स्याङ्जा
१३. जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय, नवलपुर
१४. खानेपानी, जलश्रोत तथा सिंचाई विकास सब डिभिजन कार्यालय, मनाङ्ग
१५. खानेपानी, जलश्रोत तथा सिंचाई विकास सब डिभिजन कार्यालय, मुस्ताङ्ग
१६. भूमिगत जलश्रोत तथा सिंचाई कार्यालय, कास्की

२. मन्त्रालयको काम, कर्तव्य र अधिकार

प्रदेश सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७८/०२/०५ को निर्णयानुसार गण्डकी प्रदेश सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ को अनुसूचीमा हेरफेर भै स्थापना भएको यस उर्जा, जलश्रोत तथा खानेपानी मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेशको कार्यजिम्मेवारी निम्नानुसार रहेको छ:

१. प्रदेशस्तरको उर्जा, विद्युत, सिंचाई, खानेपानी, जल उत्पन्न प्रकोप (नदि तथा पहिरो) व्यवस्थापन सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान, नीति कानून, मापदण्ड गुरुयोजना योजना तथा आयोजना निर्माण, कार्यान्वयन सञ्चालन, मर्मत संभार समन्वय र नियमन
२. प्रदेशस्तरमा उर्जा, विद्युत, सिंचाई तथा खानेपानी सम्बन्धी सेवाको गुणस्तर र सेवा शुल्कको आधार निर्धारण र नियमन
३. उर्जा, विद्युत सिंचाई सेवा विस्तारमा निजी क्षेत्रको सहभागिता र लगानी प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति तथा मापदण्ड निर्धारण र नियमन

४. राष्ट्रिय जलश्रोत नीति र संघीय योजना बमोजिम प्रदेशका नदि तथा सिमा नदीका जलउपयोग सम्बन्धी आयोजनाको पहिचान, निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन
५. प्रदेशभित्रको जलश्रोत उपयोग तथा नदि संरक्षण सम्बन्धी योजना तथा गुरु योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मुल्याङ्कन
६. प्रदेशभित्रको जलश्रोत उपयोग हुने आयोजनहरूको अध्ययन, सर्वेक्षण, तयारी, कार्यान्वयन, अनुगमन र सञ्चालनमा समन्वय
७. प्रदेशस्तरमा जलाधार संरक्षण तथा जलउपयोग नीतिको तर्जुमा तथा कार्यान्वयन, प्रविधि विकास र व्यवस्थापन
८. मौसम र जलमापन सञ्चार सञ्जाल व्यवस्थापन
९. जलगुण तथा वायुगुण सम्बन्धी प्रयोगशाला व्यवस्थापन
१०. प्रदेशस्तरको खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी प्रदेशिक नीति कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा र कार्यान्वयन, सेवाको शुल्क निर्धारण, योजना, आयोजना कार्यान्वयन तथा सञ्चालन, संभार र नियमन
११. खानेपानी तथा सरसफाई सेवा विस्तारमा निजी क्षेत्रको सहभागिता प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति तथा मापदण्ड तर्जुमा कार्यान्वयन र नियमन
१२. सर्वसाधारणलाई स्वच्छ खानेपानी उपलब्धता र खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छतामा पिछडिएको वर्गको पहुँच सुनिश्चितता
१३. खानेपानी गुणस्तर अनुगमन तथा लेखाजोखाको ढाँचा निर्माण एवं गुणस्तरको मापदण्ड निर्धारण र कार्यान्वयन

३. मन्त्रालयको संगठन संरचना, दरबन्दी तेरिज र कार्यरत कर्मचारी संख्या:

मन्त्रालय लाई आवश्यक पर्ने कर्मचारी नेपाल सरकारले व्यवस्था गर्ने कानूनी प्रावधान रहेको छ। हाल मन्त्रालय मा देहाय बमोजिमको ३५ स्वीकृत दरबन्दीमध्ये हाल ३५ जना कर्मचारी कार्यरत रहेका छन्।

- स्वीकृत कर्मचारी दरबन्दी संख्या: ३५
- कार्यरत स्थायी कर्मचारी संख्या: १८
- कार्यरत करार कर्मचारी संख्या: १३
- अध्ययन बिदामा रहेका कर्मचारी संख्या: १
- रिक्त दरबन्दी संख्या: ८

दरबन्दी विवरण

सि.नं	पदको विवरण	सेवा	समूह	उपसमूह	श्रेणी/तह	स्वीकृत दरबन्दी	कैफियत
१	सचिव	ईञ्जिनियरिड	सिभिल	-	रा.प.प्रथम	१	
२	उपसचिव	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	-	नबौ/दशौ	१	

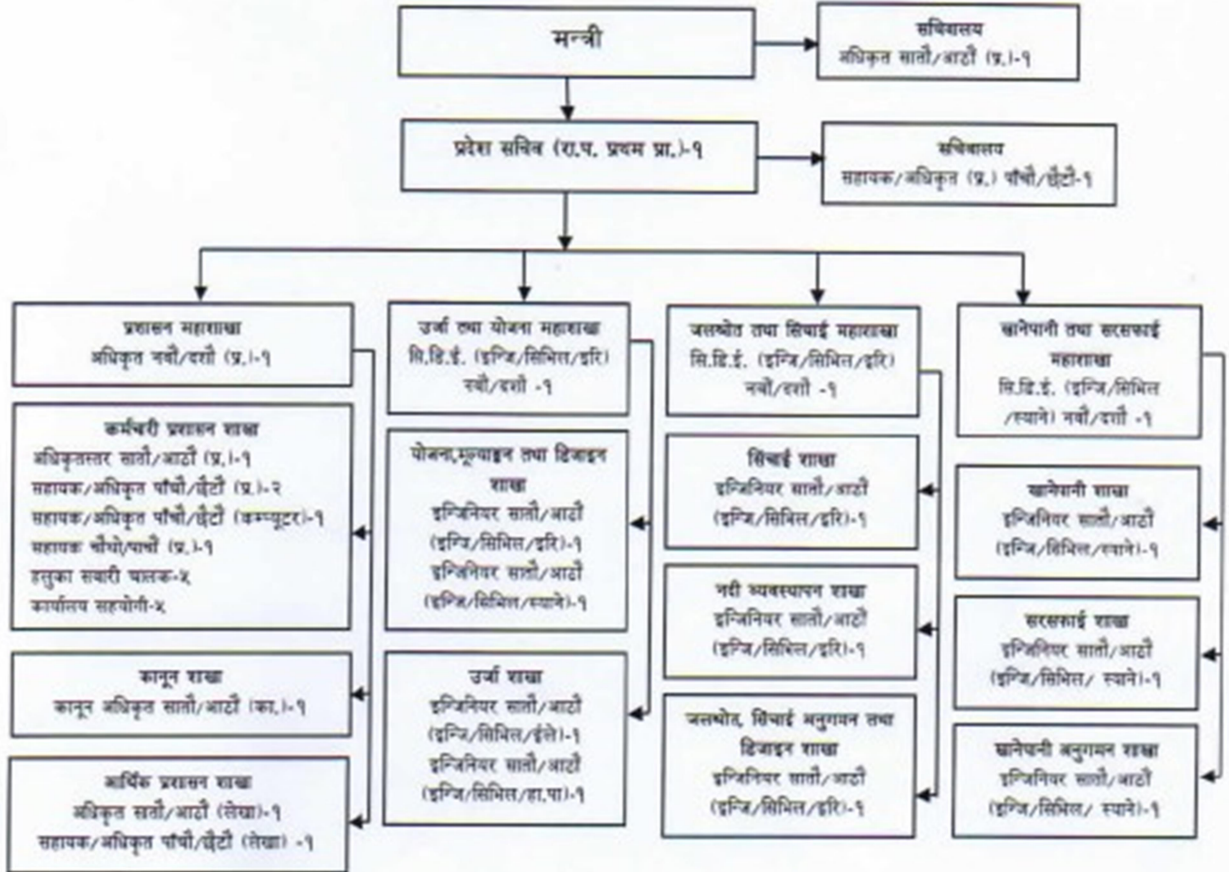
३	सि.डि.ई.	ईञ्जिनियरिड	सिभिल	ईरिगेशन	नबौ/दशौ	२	
४	सि.डि.ई.	ईञ्जिनियरिड	सिभिल	स्यानिटरी	नबौ/दशौ	१	
५	अधिकृत	प्रशासन	सामान्य प्रशासन		सातौ/आठौ	२	
६	लेखा अधिकृत	प्रशासन (लेखा)	प्रशासन (लेखा)		सातौ/आठौ	१	
७	कानून अधिकृत	न्याय	कानून		सातौ/आठौ	१	
८	इन्जिनियर	ईञ्जिनियरिड	सिभिल	ईरिगेशन	सातौ/आठौ	४	
९	इन्जिनियर	ईञ्जिनियरिड	सिभिल	स्यानिटरी	सातौ/आठौ	४	
१०	इन्जिनियर	ईञ्जिनियरिड	सिभिल	हाइड्रोपावर	सातौ/आठौ	१	
११	इन्जिनियर	ईञ्जिनियरिड	इलेक्ट्रिकल	इलेक्ट्रिकल	सातौ/आठौ	१	
१२	सहायक/अधिकृत	प्रशासन	लेखा		पाचौ/छैटौ	१	
१३	सहायक/अधिकृत	प्रशासन	सामान्य प्रशासन		पाचौ/छैटौ	३	
१४	कम्प्युटर अपरेटर	विवध			पाचौ/छैटौ	१	
१५	सहायक	प्रशासन	सामान्य प्रशासन		चौथो/पाचौ	१	
१६	ह.स.चालक	-	-	-	श्रेणी बिहिन	५	
१७	कार्यालय सहयोगी	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	-	श्रेणी बिहिन	५	
					जम्मा	३५	

प्रमुख

अनुसूची २.३

उर्जा, जलश्रोत तथा खानेपानी मन्त्रालय

Handwritten signature

४. मन्त्रालय बाट प्रदान गरिने सेवा: (नागरिक बडापत्र):

५. सेवा प्रदान गर्ने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारी, सम्बन्धित शाखा प्रमुख:

प्रशासन महाशाखा:

महाशाखा प्रमुख: उपसचिव झलकराम सुवेदी

उर्जा तथा योजना महाशाखा:

महाशाखा प्रमुख: सि.डि.ई. दीपा गौतम

जलश्रोत तथा सिंचाइ महाशाखा:

महाशाखा प्रमुख: सि.डि.ई. दीपा गौतम

खानेपानी तथा सरसफाई महाशाखा:

महाशाखा प्रमुख:

६. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि:

नेपाली नागरिकले सूचना माग गर्न आएमा प्रचलित कानून बमोजिम दश पेजसम्मको सूचना निःशुल्क प्राप्त हुने र सो भन्दा माथि भएमा प्रति पेज रु ५।- दस्तुर लाग्ने, सूचनाको प्रकृति हेरी बढीमा १५ दिनसम्मको अवधि लाग्ने।

७. निवेदन, उजुरी उपर निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

नागरिकले माग गरेको सूचना १५ दिनभित्र पनि सूचना अधिकारीले उपलब्ध नगराए नागरिक सूचना अधिकारी विरुद्ध उजुरी गर्न कार्यालय प्रमुख समक्ष जानुपर्नेछ। कार्यालय प्रमुख समक्ष उजुरी परेको ७ दिनभित्र कार्यालय प्रमुखले सूचना अधिकारी मार्फत वा आफैँ नागरिकलाई सूचना उपलब्ध गराउनुपर्छ। ७ दिनभित्र कार्यालय प्रमुखले पनि नागरिकलाई सूचना उपलब्ध नगराए नागरिकले त्यसको ३५ दिनभित्र सूचना अधिकारी र कार्यालय प्रमुख विरुद्ध राष्ट्रिय सूचना आयोगमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछन्।

८. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

सचिव ई.रामकुमार श्रेष्ठ

९. सम्पादन गरेको कामको विवरण (२०७९ असार मसान्तसम्म)

- प्रदेश सरकार कार्य सम्पादन नियमावली, २०७४ ले तोकेको कार्य जिम्मेवारी, प्रदेश सुशासन ऐन, २०७६ समेतका व्यवस्थालाई आत्मसात गरी आर्थिक अनुशासन, सार्वजनिक स्रोतको कुशल व्यवस्थापन तथा विकास कार्यक्रमको दीगो, भरपर्दो, गुणस्तरीय र प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट सर्वसाधारणले पाउनुपर्ने सेवा-सुबिधा छिटो छरितो, मितव्ययी, नतिजामुखी बनाई सुशासन कायम गर्न र यस मन्त्रालयको उर्जा र सिंचाई क्षेत्रको कार्य सम्पादनस्तर बढाउनका लागि मन्त्रि बाट सचिवसंग र सचिवबाट महाशाखा प्रमुखहरु र मन्त्रालय अन्तर्गतका कार्यालयहरुका कार्यालय प्रमुखसंग कार्यसम्पादन सम्झौता भएको।
- मन्त्रालय र मन्त्रालय अन्तर्गतका कार्यालयहरुमा कर्मचारी व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य भएको।
- यस मन्त्रालय अन्तर्गतका जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय, खानेपानी, जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन/सब डिभिजन कार्यालयहरुमा कार्यरत सब इन्जिनियर र सिनियर एसोसिएसन अर्गनाइजर/ एसोसिएसन अर्गनाइजरहरुलाई सिंचाई प्रणालीहरुको दिगो व्यवस्थापनमा जोड दिने र जल उपभोक्ता संस्थाहरुलाई संस्थागत रूपमा सक्षम, सशक्त र आर्थिक रूपमा आत्मनिर्भर बनाई सिंचाई प्रणाली व्यवस्थापन कार्य प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले ज.उ.स.को संस्थागत विकास तथा सिंचाई सेवा शुल्क संकलन सम्बन्धी तालिम संचालन गरिएको।

वित्तीय र भौतिक प्रगति विवरणः

रकम रु. हजारमा

क्र.सं.	कार्यालय	पुँजीगत बजेट	पुँजीगत खर्च	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %	कैफियत
१	उर्जा जलस्रोत तथा खानेपानी मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेश	२२४१८०	२०३०९८	९६.००	९०.६०	
२	जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय, नवलपुर	१३६२००	१११३९४	९०.००	८१.७९	
३	जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय, लमजुङ	२०५०००	१५८५५७	८५.००	७७.३४	
४	जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय, गोरखा	२०३०२४	१६३६५७	८९.००	८०.६१	
५	जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय, तनहुँ	२८२६९५	२६१६८०	९६.००	९२.५७	
६	जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय, कास्की	२४९९२०	२२७७०५	९७.००	९१.११	
७	जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय, स्याङ्जा	१३९३९५	११५४५६	९२.००	८२.८३	
८	जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय, पर्वत	१३८५३०	९१०२२	७५.००	६५.७१	
९	जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय, बागलुङ	२२४१८०	२०३०९८	९६.००	९०.६०	
१०	खानेपानी, जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय, म्याग्दी	१५०३७०	११६९२५	८५.००	७७.७६	
११	खानेपानी, जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास सब- डिभिजन कार्यालय, मनाङ	१२०१५०	११४७१७	९८.००	९५.४८	
१२	खानेपानी, जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास सब- डिभिजन कार्यालय, मुस्ताङ	१४६२७०	११४८८५	८५.००	७८.५४	
१३	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय, गोरखा	७१५०२५	६४६४१७	९५.००	९०.४०	
१४	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय, तनहुँ	६२२३६४	५८५६०७	९८.००	९४.०९	
१५	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय, स्याङ्जा	७३६६००	६८००६०	९६.००	९२.३२	
१६	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय, बागलुङ	१०५७२५०	१०३९५२६	१००.००	९८.३२	
१७	भूमिगत जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास कार्यालय, कास्की	१८६१३६	१७२६६४	९६.००	९२.७६	
	जम्मा	५३८८९०९	४८७०४९१	९५.६	९०.४	

उपलब्धीहरुः

सिंचाइः

- सतह, भूमिगत र लिफ्ट सिंचाइ सिंचाइ योजनाहरुको निर्माण तथा कृषक कुलो स्तरोन्नति तथा मौजुदा सिंचाइ प्रणालीहरुको पुनर्स्थापना सुधारबाट ७५ वटा योजना सम्पन्न भएका र ४३०९ हेक्टर सिंचित क्षेत्र विस्तार भै ६६६२० हेक्टर जमिनमा भरपर्दो सिंचाइ सुविधा पुगेको।
- स्याङ्जा जिल्लामा वर्षा पम्प जडान कार्यको लागि २ सेट पम्प खरिद गरिएको। २०७९ श्रावण मसान्त भित्र जडान कार्य सपन्न हुने।

- नवीनतम प्रविधिमा आधारित बिना इन्धन पानी तात्रे (हाई पम्प) सिंचाइ योजना गल्याड न.पा., लवरकोट, स्याङ्जामा पम्प जडान कार्य सम्पन्न भएको। ट्रान्समिसन पाइपलाइन जडान कार्य भैरहेकोले निर्धारित उचाई सम्म पानीको डिस्चार्ज मापनको लागि परिक्षणको कार्य बाँकी रहेको।

नदी नियन्त्रण:

- चालु आ.व. मा जम्मा २२२ वटा योजना संपन्न भै १४.८० कि.मि. तटबन्ध निर्माण भएको र हाल सम्म ८४.५० कि.मि. तटबन्ध निर्माण भएको

खानेपानी:

- चालु आ.व. मा १२२ वटा क्रमागत योजना सम्पन्न भई एक घर एक घारा खानेपानी उपलब्ध गराउने कार्यक्रम तर्फ हालसम्म १०४७९० घरधुरीमा निजि धारा जडान भै ५,४९,००६ जनसंख्या लाभान्वित भएका
- आधारभूत खानेपानी पहुँच जनसंख्या = ९३.७४%

उर्जा:

- हालसम्म नवीकरणीय उर्जा मार्फत ६.५०% र राष्ट्रिय विद्युत प्रसारण लाइन मार्फत ९३.००% गरि जम्मा गण्डकी प्रदेशका ९९.५० % घरधुरीमा बिद्युतको पहुँच पुगेको छ। ५,७४,७९८ घरधुरीमा बिद्युत सेवा पुगेको छ। २८८४ घरधुरीमा बिद्युत सेवा पुग्न बाँकी रहेको छ।
- गण्डकी गा.पा. ८ र पोखरा म.न.पा. २७ मा गरि ८ थान सौर्य सडक बत्ति जडान गरिएको छ।
- अनुदानमा आधारित विद्युतीय चुलो वितरण सम्बन्धी मापदण्ड, २०७८ मन्त्रालयबाट स्वीकृत गरि मापदण्ड बमोजिम गोरखा न.पा. १० का ५३ घरधुरीमा इन्डक्सन चुलो वितरण कार्य सम्पन्न भएको छ।
- राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा तत्काल जोडिने सम्भावना नभएका मुस्ताङ, मनाङ, म्याग्दी र गोरखा जिल्लाका ७ स्थानीय तहका १२०५ घरधुरीमा प्रदेश सरकारको ७५% अनुदानमा घरेलु सौर्य उर्जा प्रविधि जडान गरी सोलार बत्ती बलिसकेको छ।
- यस मन्त्रालयको संस्थागत सोलार जडान कार्यक्रम अन्तर्गत मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा ४१ कि.वा. र भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयमा २९ कि.वा. र विभिन्न जिल्लामा गरि ९२ कि.वा. गरी कुल १६२ कि.वा. क्षमताको संस्थागत सौर्य उर्जा प्रविधि जडान कार्य सम्पन्न गरिएको।
- आ.व. २०७८/७९ मा २१ जलबिद्युत आयोजनाको मर्मत सम्भार गरि जम्मा ५३५ किलोवाट बिद्युत नियमित गरिएको। हालसम्म ९० लघु जलबिद्युत आयोजना मर्मत मार्फत ३२९५ किलोवाट बिद्युत नियमित भएको छ। जसबाट १५४४० घरधुरी लाभान्वित भएका छन्।
- ३० कि.वा. क्षमताको भिमताङ लघु जलबिद्युत आयोजना, नासो गा.पा. मनाङको यसै आ.व. मा निर्माण कार्य शुरु गरी आ.व. २०७९/८० मा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य लिइएको छ। उक्त योजनाको ठेक्का सम्झौता भै निर्माण कार्य भइरहेको छ।

- ९८ किलोवाट क्षमताको पुतपुते खोला दोस्रो लघु जलविद्युत आयोजना, स्याङ्जा प्रिड कनेक्सन कार्य सम्पन्न गरि राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोडिएको।
- पाँच वर्षभित्र प्रदेशभित्रका बिद्युत वितरण लाइनमा रहेका करीब ७० हजार जीर्ण काठका विद्युतिय पोललाई प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको साझेदारीमा स्टिलपोलबाट प्रतिस्थापन गर्ने नीति अनुसार हालसम्म जम्मा ३०,४८१ थान स्टिल ट्युबुलर पोल खरिद गरि सम्बन्धित स्थानीय तहहरूलाई वितरण गरि सकिएको छ ।

अन्य :

- गण्डकी प्रदेश सिंचाइ ऐन, २०७८ मिति २०७९/१/५ मा प्रदेश राजपत्रमा प्रकाशन भई लागु भएको।
- गण्डकी प्रदेशको खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७८ (मस्यौदा) विधायन समितिमा छलफल भएको। यसै अधिवेशनबाट पारित गर्ने गरी तयारी गरिएको।
- सेवा करारमा प्राविधिक जनशक्ति छनौट सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८ प्रदेश सरकारबाट स्वीकृत गरि लागु गरिएको।
- खानेपानी आयोजना सर्वेक्षण नर्स प्रदेश सरकारबाट स्वीकृत गरी लागु गरिएको।
- गण्डकी प्रदेश सरकार उर्जा नीतिको मस्यौदा तयार भै सरोकारवाला संस्थासंग राय सुझावको लागि तयार गरिएको।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायमा कार्य जिम्मेवारी र कार्यबोझको आधारमा मौजुदा रहेको जनशक्तिहरूको व्यवस्थापन गरिएको।
- लिफ्ट सिंचाइ र लिफ्ट खानेपानी योजनाहरूमा बिद्युत महशुलमा अनुदान दिनको लागि कार्यावधिको मस्यौदा लेखन कार्य भैरहेको।

“जनतासंग मन्त्री, समस्या समाधानका लागि मन्त्रालय” अभियान

- बाढी पहिरोबाट क्षतिग्रस्त खानेपानी ,सिंचाइनदी नियन्त्रण र पहिरो व्यवस्थापन सम्बन्धी योजनाहरूको , बजेट पुनर्स्थापनाको लागि स्थलगत अध्ययन गरी सो को नियन्त्रण र संचालन व्यवस्थापनको लागि थप व्यवस्था गरिएको। सो अन्तर्गत खानेपानी तर्फका १५३ वटा तथा सिंचाइनदी नियन्त्रण र पहिरो , व्यवस्थापन सम्बन्धी १७१ गरी कुल ३२४ वटा योजनाहरूको मर्मत र पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यहरू गरिएको।

१०. कार्यालय प्रमुख, प्रबक्ता र सूचना अधिकारीको नाम, पद र सम्पर्क नम्बर:

कार्यालय प्रमुख: सचिव, श्री रामकुमार श्रेष्ठ मोबाइल नं. ९८५६०१७२०९

प्रबक्ता: सि.डि.ई., दीपा गौतम, मोबाइल नं. ९८५६०१७२०७

सूचना अधिकारी: जीवन अधिकारी, मोबाइल नं. ९८५६०१७२०४

११. ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची:

१. काठेपोल प्रतिस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५

२. घरेलु सौर्य उर्जा प्रविधि जडान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५

१२. तोकिए बमोजिमका अन्य विवरण

- मिति २०७८/०४/१९ गतेका दिन बसेको प्रदेश विकास समस्या समाधान समितिको बैठकबाट पारित निर्णयको बुँदा नं. १४ सिंचाइ कार्यालय, कास्कीको स्वामित्वमा रहेको जग्गा अतिक्रमण गरि विभिन्न व्यक्ति, समुदाय र संघ संस्थाबाट निर्माण गरिएका संरचनाले जग्गा अतिक्रमणमा परेको समस्या समाधानको लागि अतिक्रमित जग्गाको बिस्तृत लागत तयार गरी जग्गा फिर्ता ल्याउन आवश्यक कानूनी प्रक्रिया तत्कालै प्रारम्भ गर्ने निर्णय कार्यान्वयन गर्ने तथा जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय, कास्कीबाट कास्की जिल्लाभित्र संयुक्त व्यवस्थापनमा संचालित पोखरा जल उपयोग सिंचाइ प्रणाली, फेवा नहर सिंचाइ प्रणाली, विजयपुर सिंचाइ प्रणाली र बेगनास सिंचाइ प्रणालीहरूमा विभिन्न व्यक्ति/संस्थाबाट नहरको पानीको बहावमा असर पुर्याउने उद्देश्यले मूल र शाखा नहरको मापदण्ड विपरित, बिना स्वीकृति नहरको संवेदनशीलता विपरित व्यक्तिगत प्रयोजनले नहरमा क्षति पुर्याई अनाधिकृत तवरले संरचना निर्माण गरि सरकारी सम्पत्तिको दुरुपयोग गरिएको हुँदा अतिक्रमण कार्यलाई तत्काल रोकी अबैध संरचना हटाइ प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही अगाडी बढाउनका लागि सिफारिस साथ पत्र प्राप्त भएको सन्दर्भ र अतिक्रमण भै निर्माण भएका संरचनाहरू विभिन्न व्यक्ति/समाज/संस्थाद्वारा भएको हुँदा अति नै संवेदनशील देखिएकोले मा. मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा छलफल कार्यक्रम संचालन गरिएको।
- कास्की जिल्लाभित्र संयुक्त व्यवस्थापनमा संचालित सिंचाइ प्रणालीहरूमा भएको अतिक्रमण रोक्न सरोकारवालाहरूसंगको अन्तरक्रिया र छलफलबाट निर्देशक समिति र कार्यान्वयन सहजीकरण समिति गठन गरी समितिको काम ,कर्तव्य र अधिकार समेत तोकी समितिलाई सक्रिय बनाइएको र समितिको पनि बैठक बसी विभिन्न चरणमा छलफल गरीएको। कार्यान्वयन सहजीकरण समितिको अर्को बैठकमा अतिक्रमणको अतिक्रमित जग्गाको लगत पेश गर्ने गरी पछिल्लो बैठकले निर्णय गरेको।
- फेवाताल र बेगनासतालको क्षेत्राधिकार संरक्षणको लागि आवश्यक पहल कदमी लिइएको।

१३. मन्त्रालयको वेबसाइट र सो को विवरण:

मन्त्रालयको वेबसाइट moewrws.gandaki.gov.np रहेको छ।

१४. मन्त्रालयको ठेगाना र सम्पर्क नं.

कार्यालयको नाम: उर्जा, जलस्रोत तथा खानेपानी मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेश, पोखरा, नेपाल

ठेगाना: पोखरा महानगरपालिका वडा नं. १७, ड्यामसाइड

फोन नं: ०६१-४६०७७१, ०६१-४६०८३२, ०६१-४६०८३३

इमेल: moewrws.gandaki@gmail.com

वेबसाईट: moewrws.gandaki.gov.np